

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprava 2450
Izda se razen nedelje in praznikov vsak dan ob 18. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.400

Problemi naše narodne prosvete

Iz ekspozicije prosvetnega ministra dr. Šumenkovića

Naša narodna skupščina je razpravljala v ponedeljek o proračunu ministrstva prosvete, in tako v ekspoziciji ministra dr. Šumenkovića kakor v izvajanjih poslancev, je bilo točno orisano stanje našega šolstva in vsega, kar spada pod ta važni resor. Posebno zanimiva so bila ministrova izvajanja, ki je že uvodoma z veseljem naglasil, da je ostal njegov proračun neokrnjen in je bil celo povišan za 6 milijonov. Na ta način je omogočeno, da se ohrani narodna prosveta vsaj na sedanji višini. Pri poročilu o osnovnem šolstvu je navedel zanimive statistične podatke. L. 1919. je bilo v Jugoslaviji 7465 osnovnih šol, enajst let pozneje pa že 8797. L. 1919. je bilo na vseh osnovnih šolah 17.719 učiteljev, sedaj jih je 24.612, a prav tako je naraslo tudi število šolarjev od 967.000 na 1.262.000. Krediti za osnov. šolstvo so v letošnjem novem proračunu povišani na 17,5 milijonov. Ta vsota se bo porabila za odpravo največjih nedostatkov in namestitev novih učnih moči. Žalostno dejstvo je namreč, da imamo sedaj v državi 1200 razredov brez učiteljev, dočim leži v ministrstvu 1700 nerešenih prošelj brezposelnih učiteljev za namestitev. Ker vsi niso mogli vložiti prošelj, je brezposelnih veliko več, a letos se jim bo pridružilo še 1300 novih absolventov učiteljskih!

V proračunu je kot nova postavka tudi 28,5 milijonov dinarjev za meščanske šole. Doslej so bile meščanske šole upoštevane pri kreditih za osnovno šolstvo, letos pa so docela izločene, ker predstavljajo posebno vrsto našega šolstva in so njihovi dosedanja rezultati prav zadovoljivi ter je opaziti, da so prevzele velik del dijaštva, ki bi bilo sicer nadaljevalo studije na gimnazijah in univerzah. Na drugi strani pa dajejo meščanske šole zaokroženo znanje in dvigajo v veliki meri kulturni nivo našega naroda. To je posebno pomembno, če pomislimo, da narašča z vsakim letom bolj število brezposelnih inteligentov. Beograjsko univerzo je absolviralo v 1929-30 letu 530 slušateljev, v 1930-31 letu 713, v 1931-32 letu 811, v 1932-33 letu pa že 823. Podoben porast zaznamuje tudi univerza v Zagrebu, dočim je položaj na ljubljani in nekako stacionaren in prihaja k nje vsako leto okoli 400 absolventov. Enak položaj je na učiteljskih. Vrh tega je svojevrsna karakteristika naše dobe, da večina mladih ljudi ne študira iz želje po znanstveni izobrazbi, marveč jo sili k temu boj za kruh. Mladina smatra diplomu za nekakšno menico, ki naj ji zagotovi kruh in zaslužek, v prvi vrsti v državni službi.

V času splošne gospodarske krize je od leta do leta manj prostih mest, tako v državnih kakor v zasebnih službah. To

ustvarja težek problem brezposelnih intelektualcev in daje vprašanju hiperprodukcije inteligence iz dneva v dan vse večjo važnost, ki nujno zahteva, da začnemo o tem resno razmišljati in skušamo najti vsaj nekako generalno rešitev. Vse to se pa ne da rešiti čez noč, temveč samo v etapah, s celim nizom potrebnih sistematičnih ukrepov. Upoštevajoč važnost problema hiperprodukcije inteligence, je bil nedavno ustanovljen poseben urad, katerega naloga je, voditi točno statistiko absolventov vseh srednjih in visokih šol, vzporedno s tem pa obenem statistiko vseh prostih mest v zasebni in državni službi. Dejstvo je namreč, da imamo za nekatere stroke inteligentnih poklicev in uradniških kategorij silno hiperprodukcijo, dočim je na drugi strani še vedno pomanjkanje reflektantov. Zato je obenem naloga tega urada, da usmerja učečo se mladino v one panoge, kjer ji je dana možnost zaposlitve, in prilagodi tok inteligence v skladu z gospodarsko strukturo naše države.

Nadalje je govoril minister o unifikaciji šolske vzgoje in izrazil upanje, da se bo v doglednem času vendarle izvršila. Že l. 1932. je bil sestavljen enotni učni program, ki bi moral letos 1. septembra stopiti v veljavo. Glavni prosvetni svet pa je po vsestranskem razmotrivanju prišel do prepričanja, da bi bilo treba to uveljavljanje še za nekaj časa odgoditi, dokler se ne izdelajo docela enotna navodila in izdajo potrebni enotni učni pomočki, zlasti pa enotne učne knjige. Unifikacija učnega načrta za srednje šole prav tako še ni izvršena, zgodilo pa se bo to v dveh ali treh mesecih. Kar se tiče univerz, je bil že izdan enoten zakon, niso pa bile še izdane enotne fakultetske uredbe in se bo to zgodilo včasno potem posebnega amandmana. — Učni načrt za osnovne šole, ki je bil sestavljen pred poldrugim letom, se je v praksi pokazal pomanjkljivega, zlasti v pogledu učil, bo pa kmalu predelan. V zvezi s tem posveča ministristvo posebno pažnjo učnim knjigam, ki jih je treba tretirati z vsó pozornostjo, ne samo z znanstvenih, marveč tudi z državno-nacionalnih vidikov. V tem pogledu leži velik del naloge na ramenih učiteljskega, zato je skrb ministrstva usmerjena tudi na to, da se mu dajo potrebni socialni in materialni pogoji za nemoteno in uspešno delovanje. Pomanjkanje učnih moči se bo dalo odpraviti le postopoma, ker zaenkrat ni mogoče dobiti za to potrebnih zadostnih sredstev. Važno poglavje v načrtih prosvetnega ministrstva pasu tudi pedagoški instituti, ki se morajo ustanoviti na vseh filozofskih fakultetah.

Nemško in angleško stališče napram Franciji

ODLOČNA PISAVA DNEVNICA »VÖL KISCHER BEOBACHTER«: FRANCIJA OVIRA RAVNOVESJE V EVROPI.

BERLIN, 7. marca. »Völkischer Beobachter«, ki je nedvomno merodajno glasilo nemške državne vlade, zlasti z ozirom na zunanjo politiko, prinaša članek o Edenovem potovanju pod naslovom »Francija ovira ravnovesje v Evropi« in podčrtava vprašanje, če je mogoče smatrati angleški posredovalni poizkus za propadlega. Anglija je bila vedno pripravljena iskati srednjo pot in sporazum med Nemčijo in Francijo in se mora odkrito reči, da take taktike dalje Anglija voditi ne bo mogla. Posredovanje je mogoče le, če bi obe državi, Nemčija in Francija, hoteli razumeti stremiljenje An-

glije, ne pa, da ena država enostavno sprejme vse le na videz in zopet išče posrednikov kje drugje. Zaradi tega je popolnoma jasno, da je zaman vsako posredovanje, pa naj bi to prihajalo s katerekoli strani izven iz Pariza. Tudi v Londonu vejo sedaj, da se je razoroževanje razbilo zaradi Francije in bodo temu primerno uravnali svojo nadaljnjo politiko.

REDUKCIJE TUDI V RUSIJI.

MOSKVA, 7. marca. Zaradi krize se uvede 5 dnevni delovni teden z le 5 dnevnimi plačo.

Proračuni treh ministrstev

Proračuni notranjega, vojnega in gradbenega ministrstva sprejeti — Popoldne odgovori minister Radivojević poslancu Staniću

BEOGRAD, 7. marca. Na včerajšnji dopoldanski in popoldanski seji narodne skupščine se je nadaljevala debata o proračunu notranjega ministrstva, v kateri so se posluževali nekateri opozicijski poslanci ostrih napadov na vlado. Med drugimi je govoril tudi poslanec Pavlič, ki je skušal dokazovati, da so bile znane »punktacije« potvořene po sovražnikih dr. Korošca. Na vse napade je odgovoril ministrski predsednik Nikola Uzunović sam, ki je nastopil zlasti proti pavšalnim obdolitvam in napadom ter naglasil, da mora vsak, ki očita, prevzeti tudi vso odgovornost za očitke in obdolitve. Kar se tiče korupcije, vlada ne ščiti nikogar, a za postopanje mora biti stvarna podlaga, ne podla denunciacija. Zavrnil je tudi očitke o nasiljih pri volitvah. Če bi bilo tako, kakor trdijo nekateri opozicionarci, bi bilo to žalostno spričevalo za naše volilce, ker bi bili brez lastnega prepričanja in bi sledili le orožnikom. JNS hoče samo politiko poštenja in močate odgovornosti. Poslanec Nikić je očital vladi, da se zbornici ni predstavila z deklaracijo, kar je predsednik zavrnil z opozorilom na svojo izjavo 27. februarja. Nadalje je odgovoril

posameznim poslancem še notranji minister Lazić. Seja se je zaključila ob 20.15 s sprejemom proračuna. Nato je bil na nočni seji brez debate po ekspoziciji ministra generala Stojanovića sprejet proračun ministrstva vojske in mornarice. Sledila je z ekspozicijem ministra doktor Škulje razprava o proračunu ministrstva za javne gradnje. Poslanec Drmelj je govoril za gradnjo zasavske ceste mimo Trbovelj na Zidani most, poslanec Komman pa za regulacijo Save, Drave in Mure. Pozno v noč se je debata prekinila in se danes nadaljuje. Tu je govoril tudi poslanec Hajdinjak o slabih cestah v Prekmurju. Apeliral je na ministra, naj prevzame država vsaj glavne banovinske ceste. Prav tako je zahteval tudi regulacijo Mure, ki povzroča ob povodnih velik škodo. Minister je odgovoril govornikom, da je storil vse, kar je mogel za zagotovitev kreditov za najnujnejša dela. Popoldne je skupščina proračun sprejela. Popoldne pride na vrsto prometno ministrstvo. Ker bo na tej seji minister inž. Radivojević odgovoril poslancu Staniću, je za sejo ogromno zanimanje in so že vse galerijske vstopnice razgrajbljene.

Preorientacija francoske zunanje politike

SNOVANJE FRANCOSKO-ITALIJANSKEGA BLOKA PROTI NEMČIJI. — NASPROTNI BLOK: NEMČIJA IN ANGLIJA.

PARIZ, 7. marca. Zdi se, da se pripravljala Francija na veliko zunanje-politično preorientacijo, ki bo popolnoma spremenila dosedanja položaj v Evropi. V skrbni za Avstrijo, zlasti pa še zaradi angleškega pritiska v zadevi razorožitve, se pripravljala na likvidacijo vseh sporov z Italijo in ustvaritev nekakšnega latinskega bloka, naperjenega proti nemško-anglosaškemu bloku. Vse kaže, da namerava definitivno zapustiti dolgoletno zavezništvo z Anglijo, ki je bilo desetletja najsolidnejša mednarodnopolitična formacija Evrope. V ta namen je bil poklican sem rimski veleposlanik Chambrun, ki je prej več dni konferiral z Mussolinijem. Francija je baje pripravljena deliti z Italijo interese

cone v Sredozemlju in v Podonavju ter ustreči tudi nekaterim italijanskim zahtevam v kolonijah, zlasti v severni Afriki in v mandatih pokrajinah. V ta namen boče doseči tudi pomirjenje med Italijo in malo antanto. S tem v zvezi je pot jugoslovanskega poslanika Spaljkovića v Beograd in nameravano Barthoujevo potovanje v Prago. Prav tako pa išče tudi Italija opore v Franciji proti Nemčiji, zlasti glede usode Avstrije. Na drugi strani pa nastaja blok Nemčije in Anglije s sodelovanjem Poljske in eventualno podporo Amerike ter Rusije. Če se izvrši ta preorientacija, in zelo verjetno je, da se bo, bo dobila evropska mednarodna politika čisto novo podobo.

Stavisky bo obduciran

PARIZ, 7. marca. Na zahtevo zaprete gospe Staviske bo njen pokojni mož ekshumiran in abduciran, da se ugotovi, ali se je res umoril sam ali je bil umorjen. Preiskava o umoru sodnika Princea pa je dognala po zdravniški ugotovitvi, da je bil pred smrtjo narkotiziran.

Sovrašstvo po prijateljstvu

RIM, 7. marca. »Giornale d'Italia« demantira vesti nemških listov, da namerava Italija podpreti restavracijo Habsburžanov v Avstriji in proglašati te vesti za tendenciozne. Zelo ostro se list spoditika ob Hitlerjev glavni organ »Völkischer Beobachter«, ki poroča, da je italijanski prestolonaslednik na povratku iz Bruslja obiskal v Steenkerzellu bivšo cesarico Zito in njenega sina Otona. Vse te vesti so izmišljene in se »Giornale d'Italia« čudi, kako se more nemški tisk posluževati takih klevet napram Italiji, ki je vselej iskreno podpirala Nemčijo.

Prav tako pobija tudi trditev nekega članka v »Frankfurter Zeitung«, da je Italija iskala prijateljstvo Nemčije samo zato, da bi čimveč izvelkla iz Francije.

FRANC JOŽEF REDIVIVUS.

DUNAJ, 7. marca. Po naredbi dolnjeavstrijske vlade odnosno deželnega predstavnika Reicherja so včeraj v vseh dvorinah deželnega dvorca in v posvetovalnici dolnjeavstrijskega deželnega zbora izobesili slike cesarja Franca Jožefa, ki so jih leta 1918. spravili v muzej in so tam počivale vse do včeraj.

RAZOROŽEVANJE UMIRA.

PARIZ, 7. marca. Sinoči je bila seja vlade. Tukajšnji politični krogi so mnenja, da so izgledi za zbližanje med Nemčijo in Francijo vedno manjši. Nekateri celo naglašajo, da bo razorožitvena konferenca enostavno zaspala. Pričakuje se sicer, da bo prvi sestanek v začetku aprila, na katerem pa ne bo storjena nobena važnejša odločitev glede razorožitve.

Dnevne vesti

T. G. Masaryk

predsednik češkoslovaške republike,
gre v 85. leto.

Predsednik bratske češkoslovaške države, Tomaž G. Masaryk, je dopolnil danes 84 let in stopa v 85. leto svojega življenja še vedno sredi političnega življenja svojega naroda. Lepa starost za tako odgovorno mesto v mladi državi, kakor je bilo vse njegovo življenje, zlasti, ako ga motrimo od danes nazaj, kakor lepa pripovedka o narodnem junaku, ki je pripeljal svoj narod od Bachovega absolutizma do samostojnosti. Svoj narod, ki mu je bil učitelj in voditelj preko vseh težkih časov Velikega tedna do njegovega velikega Vstajenja. Mnogo truda in trpkosti ga je stalo vse to, a nikoli ni iskal sebe in nikoli ni klonil. Z vso svojo voljo in genialnostjo je gradil in zbiral, da je postavil dom svojemu narodu. Zato je ta z njim tako združen, zlasti ob njegovih slovesnih dneh godovanja, kakor si moremo le misliti. Tudi mi Slovenci in Jugoslovani smo mu hvaležni marsikaj in mu želimo ob tej priliki še mnogo srečnih let ob srečnem bratskem narodu.

Velik človekoljub je bil pokojni minister v pok. g. dr. Fran Jankovič, ki je bil ves čas svojega življenja tudi velik dobrotnik in agilen sodelavec naših kulturnih in humanitarnih organizacij. Dr. Jankovič je bil tudi soustanovitelj in prvi podpredsednik naše Protituberkulozne lige. Liga je počastila spomin svojega nekdanjega zaslužnega podpredsednika ob priliki svojega letošnjega občnega zbora, ko je predsedujoči prvi državni pravdnik dr. Jančič v toplem govoru slikal pokojnika kot velikega človekoljuba in omenil njegove zasluge za Protituberkulozno ligo.

Odvetniški izpit. Odvetniški koncipient g. dr. Albin Šmajt je napravil odvetniški izpit. Čestitamo!

V imenik zdravniške zbornice za dravsko banovino sta vpisana: dr. Marija Stuhec-Ramšakova, zdravnica bratovske skladnice v Črni pri Prevaljah in doktor Viktor Tominešek, zdravnik volonter bolnišnice v Mariboru.

Meščani, pomagajte pobijati varnostnim oblastem delamrznost! Ker se dotedanja praksa o pobijanju delamrznosti in beračenja ni obnesla v zadovoljivi meri, je izdalo predstojništvo mariborske policije oglas na vse hišne posestnike, upravitelje hiš in hišnike, naj opozore vse svoje stanovalce, da morajo imeti odslej vsi brezposelni in taki, ki prosijo podpore, posebne izkaznice, izdane od pristojne domovinske občine. Obenem apelira predstojništvo mestne policije na vse prebivalstvo, naj skuša in pomaga pobijati delamrznost in beračenje na ta način, da prijavi vsakega, ki prosi podpore, pa nima omenjene izkaznice, najbližjemu stražniku ali stražnici. Beračenje se je v zadnjem času silno razpaslo in se meščani komaj otepajo nasilnih beračev, med katerimi pa je mnogo takih, ki pomoči niso potrebni in prosjačijo samo radi tega, ker jim beračenje več nese, kakor če bi pošteno delali.

Ljudska univerza v Mariboru. Predavanje senatorja dr. Frangeža se je moralo žal odpovedati zaradi njegove nenadne obolelosti. Odloži se na poznejši čas. V petek 9. marca predava v okviru političnega cikla pisatelj in glavni urednik g. Radivoj Rehar o temi, ki bo nedvomno našo javnost v največji meri zanimala. Govoril bo o Hitlerjevem narodno-socialističnem gibanju in o črtah bistvo tega stremjenja na političnem, kulturnem in gospodarskem področju. Končno bo razmotrival velevažno vprašanje, kak vpliv zamore pač zadobiti ta mogočni podvig modernih Nemčiji na ostalo Evropo.

Ljudska univerza v Studencih. V četrtek 8. tm. bo ob 19. uri predaval na Ljudski univerzi v Studencih banovinski arhivar g. prof. Franjo Baš o ustaji pred 130 leti.

Jugoslovansko-češkoslovaška liga ima danes zvečer ob 8. uri pri »Orlu« svoj napovedani občni zbor z Masarykovo proslavo.

Dobrodolna prireditev za mestne reveže v Mariboru. Pri koncertu »Počitniške zveze«, katerega prispevki bodo namenjeni mestnim revežem za vsaj delno omilitve njihovega bednega stanja in katero akcijo v zvezi z mestno občino je započela tuk. naša mladina, sodelujeta poleg že omenjenih gg. I. Francja iz Zagreba in P. Kamila Kolba iz Illoka tudi gđc. Leopoldina Zupanova, solistka in večletna članica »Sattnerjevega zbora« v Ljubljani in gđc. Ljudmila Vedralova, prof. v Mariboru. Kdo ne pozna naše umetnice - altistke? Saj je pred kratkim nastopila na samostojnem koncertu, ki ga je pripravila tuk. Ljudska univerza. Tedanja kritika je pisala o njej, da poje z vso vročo vdanostjo pesmi, ki ji ve dati dovršeno obliko umetniškega izraza. Simpatična pevka zasluži vse priznanje. Sopranistka gđc. Zupanova zapoje iz kantate »Oljki« prenežno arijo: Skoz okna solnce božje lije... in iz »V pepelnici noči« arijo: Glej božji hram tam sred poljan... V kantati »Jejtejeva prisega« naj lepši in najprejši odlomek Jejtejeve hčerke: Pred njimi pa v obleki snežni... Altistka gđc. Vedralova nastopi na programu kot prva in nam zapoje dve najlepši ariji iz kantate »Oljki«: O ne, dih božji... in Pred selsko kočico...

Jadranski večer

pri Sv. Lenartu v Slov. goricah

10. III. SOKOLSKI DOM ob 20. uri

Seja mestnega sveta in upravnega odbora. Mestni svet in upravni odbor mestne občine mariborske sta imela sinoči svoji seji pod predsedstvom župana g. dr. Lipolda. Upravni odbor je rešil več personalnih zadev, mestni svet pa je med drugim podelil gradbeno dovoljenje Alojziju Spragerju za adaptacijo hiše v Vetrinjski ulici: Alojziju Küherju za preureditev avtogaraže pri hiši v Klavniški ulici v stanovanjsko poslopje; gradbeno in uporabno dovoljenje Alojziju Moranu za preurejeno stanovanjsko poslopje iz delavnice v Stritarjevi ulici in uporabno dovoljenje Franju Golobu za nadzidavo podstrešnih stanovanjskih sob pri hiši v Mlinjski ulici.

Tukajšnje pevsko društvo »Jadran« priredi v nedeljo 11. tm. ob 10. uri v Renčljevih dvorani na Pobrežju pevski koncert. Komur je še v spominu lanski koncert »Jadrana« v kazinski dvorani, bo gotovo spet prišel v nedeljo k Renčlju, da sliši prelepo »Jadrano« pesem. Apeliramo na vse rodoljube v mestu in na Pobrežju, da v nedeljo pohite na Pobrežje ter s tem dokažejo, da znajo ceniti trud požrtvovalnih pevcev »Jadrana«, ki se odzovejo vsakemu klicu ter s svojo pesmijo zbujejo narodno zavest, kjerkoli se pojavijo. V nedeljo vsi na Pobrežje!

Iz krajevne organizacije za V. mestni okraj. »Zakaj sem član Jugoslovanske nacionalne stranke?« je naslov predavanja, ki ga priredi propagandni odsek krajevnega odbora za V. mestni okraj v soboto 10. t. m. ob 20. uri v prostorih gostilne »Pri lokomotivi« v Frankopanovi ulici. To je prvo politično predavanje, ki ga bo imel g. dr. Franjo Cerkvenič. Udeležba odbornikov obvezna; somišljeniki in prijatelji organizacije pa so dobrodošli.

V bolgarskih gorah. Prav sedaj je 100 let, ko je Amadé pl. Ami-Bone s svojimi potopisi odkril svetu Balkan in bolgarske gore, torej tedaj, ko so Bolgari ječali še pod turškim jarmom in se borili po planinah za svobodo. Ta mučeniški narod ljubi svojo zemljo, kakor redko kateri drug. Komaj šest let za ustanovitvijo Slovenskega planinskega društva so si vrli Bolgari ustanovili svoje planinsko društvo in opozarjali ves svet na svoje planine. Vitoša, Rila, Pirin in Musala so najznamenitejši vrhovi tega nam še vedno neznane sveta. Veliki prijatelji planinske flore in vneti gorski popotniki g. dr. Arnošt Brilej iz Ljubljane nas bo drevo ob 20. uri v okviru predavanja SPD v kinu »Apolo« odvedel tja in nam kazal niz krasnih posnetkov. Ime odličnega predavatelja in zlasti za nas Slovence važne vsebine predavanja jamčita, da bo večer zbral ne samo planince, temveč tudi ostale prijatelje bolgarskega naroda.

V petek !!! SVENGALI!!! v Veliki kavarni.

Vsem likovnim umetnikom! Banska uprava je potrdila z odl. št. 3088-2 od 23. febr. 1934 pravila »Društva likovnih umetnikov dravske banovine«, nove strokovne organizacije vseh naših poklicnih umetnikov. Ustanovni občni zbor bo 10. marca v restavraciji »Zvezda« v Ljubljani ob 20. uri. Novo ustanovljeno strokovno društvo vseh v naši banovini živečih, torej po ogromni večini slovenskih likovnih umetnikov daje možnost, da umetniki sami začnejo sanacijo žalostnih socialnih prilik v svojih vrstah. V interesu vseh prizadetih je seve, da si izberejo za to delo sposoben odbor, ki bo svoje delo vršil tem uspešneje, čim več umetnikov bo zastopal. Zato naj nihče ne izostane ob ustanovnega občnega zbora!

Združuje pekovski mojstrov v Mariboru poziva vse člane, da se sigurno udeležijo članskega sestanka v četrtek 8. tm. ob 15. v našem združenem lokalu v restavraciji »Emeršič« na Aleksandrovi cesti.

Skupni davek na poslovni promet. Po novi redakciji zakona o skupnem davku na poslovni promet morajo po 20. februarju t. l. izdajati vsi davčni zavezanci skupnega davka na poslovni promet, ki morajo po zakonu voditi knjigo opravljene prometa za prodano blago, fakture in v njih poleg cene za blago ter usluge, posebej označiti odpadajoči poslovni in luksuzni davek. Proti liferantu, ki bi ne postopal tako, se bopostopalo po kazenskih določbah zakona o neposrednih davkih, to je, predpisal se mu bo davek obenem s kaznijo, če tudi bi naknadno dokazal, da je bil davek od predmetnega blaga že plačan. Kupcu, pri katerem se ugotovi, da je prevzel blago brez fakture, ali s fakturo, v kateri niso bili vpisani zahtevani davčni podatki, se bo davek predpisal v plačilo, ne glede na to, ali je bil davek po predmetu že plačan ali ne. V takem primeru se bo torej v fakturi neizkazani davek dvakrat predpisal, in sicer: 1. dobavitelju, 2. pa kupcu. Po § 6. zakona o izmenah taksnega zakona se bodo morale z 21. aprilom izdajati vse fakture na monopoliziranih obrazcih. Iz tega sledi, da bodo morali izdajati fakture vsi davčni zavezanci, med njimi tudi oni, katerih letni promet ocenjuje davčni odbor. Tem zavezancem pa ni treba posebej vpisovati v fakture davčnih podatkov. Fakture morajo kupci skrbno čuvati, ker jih bodo morali na zahtevo davčne uprave predložiti. V vsakem primeru, kjer se fakture iz različnih vzrokov ne bodo mogle ali hotele predložiti, se bo davek odmeril po oceni davčne oblasti, če drugače ne bo mogoče ugotoviti davčne osnove. Prav tako je važna tudi sprememba § 8. zakona o skupnem davku na poslovni promet, po kateri tvori davčno osnovo za skupni davek na poslovni promet in za davek na luksuz, vse, kar se tekom enega koledarskega leta dá v promet. Zaradi tega bodo morali vsi davčni zavezanci, ki odpremljajo skupni poslovni promet po dospelih plačilih v gotovini koncem leta, to je v prijavi za december vsakega leta, upoštevati tudi vse kreditirane, to je še neplačane fakture in od njih plačati odpadajoči davek.

Radio Ljubljana. Spored za četrtek 8. t. m. Ob 12.15: reproducirani citraški koncert; 12.45: poročila; 13: čas, operne arije na gramofonskih ploščah; 18: predavanje o verstvih, predava France Tersegav, 18.30: srbohrvaščina, poučuje dr. Mirko Rupel; 19: plošče po željah; 19.30: pogovor s poslušalci; 20: najmlajši pred mikrofonom: 6-letni sestrici Sitarjevi pojeta v duetu: slovenske narodne, Vilko Jenko pa bo igral na harmoniko.

Grajski kino. Danes zadnjič vojaška humoreska »Vesela tovariša«; Paul Hörbiger in Fritz Kampers. Film je dosegel sijajen uspeh. Pride »Bodi moja«.

Kino Union. Od danes dalje razkošna opereta »Dvorec na jugu«. Film sijajnega petja. V glavni vlogi Liana Haid, Viktor de Kowa in Paul Kemp.

Pri boleznih želodca, črevesja in prebnavljanja privede uporaba naravne »Franz Josefove« grenčice prebavne organe do rednega delovanja in tako olajša tok hranilnim snovem, da preidejo v kri.

Narodno gledališče

REPERTOAR

Sreda, 7. marca. Zaprto.

Četrtek, 8. marca ob 20. uri »Natalija«. Red A. Premijera.

Petek, 9. marca ob 15. uri »Deseti brat«. Proslava 90-letnice Jurčičevega rojstva. Dijaška predstava, Globoko znizane cene (od 10.— Din navzdol).

Sobota, 10. marca ob 20. uri: »Vijolica z Montmartra«. Gostovanje Erike Druzovičeve. Red B.

Premijera »Natalije«, drame ruskega klasika I. S. Turgenjeva, čigar petdesetletnico smrti je lani obhajal ves kulturni svet, bo v četrtek 8. t. m. za red A.

Gostovanje Erike Druzovičeve, odlične članice zagrebške opere v opereti »Vijolica z Montmartra«, bo v soboto 10. tm. za red B ter v nedeljo, 11. tm. za red C. Ker bosta nedvomno zopet obe predstavi izborni obiskani, priporočamo nabavo vstopnic vnaprej. Kdor izmed gledaliških abonmentov te predstave v soboto ali v nedeljo ne bi želel, naj to javi pri gled. blagajni, ki mu bo predstavo nadoknadila, kadar bo »Vijolica« izven abonmana.

Dijaška predstava bo o priliki 90-letnice Jurčičevega rojstva v gledališču. Upri zore v petek, 9. tm. ob 15. uri »Desetega brata« v Delakovi priredbi. Cene od Din 7.— navzdol, če si dijaki nabavijo vstopnice do četrtega zvečer.

Pri boleznih želodca, črevesja in prebnavljanja privede uporaba naravne »Franz Josefove« grenčice prebavne organe do rednega delovanja in tako olajša tem hranilnim snovem, da preidejo v kri. Zdravniška strokovnaška izvedenja poudarjajo, da se »Franz Josefova« grenčica zlasti koristno izkaže pri ljudeh, ki se malo gibljejo. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Vprašanje vrtnarske šole v Mariboru. V zadnjem času se je vprašanje vrtnarske šole v Mariboru zopet zganilo v mrtve točke. Izgleda, da se bo zadeva vendarle ugodno rešila in bo dobil Maribor v doglednem času za vso našo banovino prepotrebno strokovno vrtnarsko šolo. Za zadevo vrtnarske šole so se pričeli živo zanimati tudi merodajni čimtelji, tako da je zanesljivo pričakovati realizacijo načrta, o katerem smo že svoječasno obširno poročali. Želeti pa bi bilo, da bi akcija čim hitreje napredovala, ker bi z vrtnarsko šolo Maribor mnogo pridobil. In če bi se v bodoče še realizirali načrti za hotelirsko šolo, za vajenski dom in še za nekatere druge ustanove, bi Maribor kaj kmalu prebolel izgubo na takih ustanovah iz zadnjih let.

Nenavadna najdba. Ko se je včeraj popoldne vračal od svojih staršev proti Mariborn zidarski polir Alojzij Benko, uslužben pri podjetju inž. Šlajmer & Jelenc, mu je na cesti blizu Sv. Marjete prišel nasproti mlad konj. Polir je takoj opazil, da je žival brez lastnika, zato je konja prijel in ga odgnal s seboj v mesto. Konj je rjave barve, na glavi ima belo liso, ni podkovan, ima kratko pristrižen rep in je star 3 do 4 leta. Lastnik, ki ga pogreša, naj se zglozi v Linhartovi ulici št. 15.

Eleganten pisemski papir v mapah: Zlata Brišnik, Slovenska ulica 11.

Zasačena tatca. Varnostni organi so te dni zasačili na Glavnem trgu neko žensko iz najbližje okolice mesta, ki je kradla meso mesarijem s stojnic. Na policiji so jo »zasilili« za 1.000 Din globe. Tatca je žena nekega upokojenca.

Današnji trg. Na današnjem trgu se je poznalo, da so kmetje že zaposleni na vrtovih in poljih, ker so vkljub lepemu vremenu pripeljali samo 4 voze poljskih pridelkov in 3 voze sadja. Tudi kokoši trg je bil srednje založen. Precej je bilo na trgu sadnih drevesc, vrtnic, cvetličnih korenin in trsja. Cene vsemu blagu so bile nizke in je padla zlasti cena jajcem, ki so jih prodajali po 25 par.

Vremensko poročilo mariborske meteorološke postaje. Davi ob 7. uri je kazal toplomer 2.4 stopinji C pod ničlo; minimalna temperatura je znašala 2.6 stopinji C pod ničlo; barometer je kazal pri 12.8 stopinjah 734, reduciran na ničlo pa 732.4; relativna vlaga 90; vreme je jasno in tiho.

Preskrba našega mesta z zdravim in cenanim mlekom

Pomemben sestanek gospodarskih strokovnjakov in predstavnikov mesta in okolice

Preteklo nedeljo je mariborska podružnica Kmetijske družbe sklicala v krčevinski šoli sestanek gospodarskih strokovnjakov mesta in okolice. Na sestanku so razpravljali o raznih aktualnih zadevah, ki se tičejo prehrane mesta in pospešitve kmetijskega gospodarstva v okolici. Tako je bilo na dnevnem redu tudi važno vprašanje o preskrbi našega mesta z zdravim mlekom.

Čudno se bo marsikomu zdelo, v kakšni zvezi so predstavniki tako različnih slojev v vprašanju razprodaje in produkcije mleka. In vendar so vsi ti sloji neposredno vezani med seboj tako, da je tudi vprašanje o preskrbi našega mesta z mlekom prav tako pereče, kakor druga sodobna vprašanja. Zlasti pa je to vprašanje pereče za mestno gospodinjstvo, za kmeta, za trgovca, obrtnika, uradnika, delavca in viničarja. Kriza ni prizanesla tudi producentom mleka. Z vsakim dnem padajo mleku cene. Ni še dolgo tega, ko so ga prodajali liter po 3 Din, danes ga ponujajo že po dinariu in so dnevi, ko ga ponujajo celo po 50 par liter.

Produkcija mleka pa zadnja leta ne narašča, marveč nasprotno pada. Da pa je na mariborskem trgu vsak dan toliko mleka, je eden glavnih vzrokov obubožanja okoliškega kmeta, ki mleko odtrguje sebi in otrokom od ust, da ga lahko čim več proda in z izkupičkom krije davke in svoje najnujnejše potrebe.

To obupno stanje našega okoliškega kmeta pa so znali nekateri brezvestnejši izkoristiti in pritiskati cene mleku tako, da bo mleko, če se bo ta gonja s strani spekulativov nadaljevala, v kratkem popolnoma brez cene. Po deželi se klatijo neodgovorni elementi brez vsakega obrtnega dovoljenja, brez najmanjšega strokovnega znanja o higieni mleka in ponujajo kmetu po 50 par za liter pod pretvezo, da ga v mestu ne morejo spraviti v denar po boljši ceni. Ti prekupčevalci hodijo od hiše do hiše in odjedajo s tem zaslužek poštenemu producentu. Mestna gospodinja kupi mleko od takega človeka, ker je ceneje kakor po mlekarah. V resnici pa je stvar drugačna.

Velike važnosti pri vsem tem je higiena mleka. Neki mariborski zdravnik je ob priliki nekega predavanja o higieni mleka navedel vzroke raznih obolenj, ki izvirajo predvsem od zauživanja nezdravega mleka, ki ga nekateri prekupčevalci dostavljajo v mesto. Prekupčevalci vlijejo mleko v stare neprimerne posode in ga mešajo od različnih kmetov in viničarjev. Dobe se tudi med kmeti taki, ki prodajajo prekupčevalcem mleko od bolnih in visoko brejih krav, ker so prepričani, da ne bo mogel nihče izvedeti, čigavo je mleko in 50 par je vredno. Tako pomešano nesnažno mleko se prevaža v mesto. Pokrovi posod so zamotani v uma zane krpe, in če prekupčevalcu izteče količina mleka, jo nadoknadi, če je treba, tudi z vodo iz obcestnega jarka. Da tako mleko kljub nizki ceni ni samo manj vredno, marveč zdravju, predvsem pa otrokom zelo škodljivo, ve vsaka gospodinja. Kaj nam pomaga najmodernejši protituberkulozni azil, če so dotoku tuberkuloznih bacilov na stežaj odprta vrata!

Nastane vprašanje, kako se očuvamo tega zla? Predvsem je dolžnost mestnega tržnega nadzorstva, da prepreči dovajanje mleka, katerega izvor se ne da kontrolirati. Osnovati se mora organizacija, ki naj nadzoruje produkcijo in dostavo mleka v mesto. Pri tem bi lahko mnogo pripomogle gospodinjice, ki bi se morale prepričati o izvoru mleka, preden ga kupijo. Naši zdravniki pa bi morali imeti predavanja in pokreniti akcijo o zdravem mleku in opozoriti javnost o škodljivosti slabega mleka. Izkazati pa bi se morala tudi vsaka mlekarica, od kod dobiva mleko.

Ni pa samo dovolj, da se zahteva dobro in zdravo mleko, ker je tako mleko zvezano tudi z večjimi stroški in mora imeti zato primerno ceno. Ni vsak hlev primeren za mlekarstvo. Ni vseeno, ali gospodar čisti hlev in živino trikrat na dan, ali jo čisti enkrat na teden. Snažno mleko je edino iz snažnega vimeca, s snažnimi rokami v čisto posodo pomolženo. Tudi mora biti mleko takoj precejeno, prezačeno in ohlajeno. V mariborski okolici je precejšnje število takšnih

producentov, ne samo boljših posestnikov, ampak tudi preprostih viničarjev, ki ljubijo dobro mleko. Nepravilno razumevanje mestnih gospodinj, ki pri nakupu mleka ne upoštevajo truda in ne kakovosti ter dajejo prednost le cenenu mleku, uničuje pri producentih čut za snago in poštenje. Vsa vzgoja v kmetijskih šolah in prizadevanja strokovnjakov bodo postala brezuspešna, če konzumenti ne bodo sami načeli tega perečega vprašanja.

Ni v tem prizadeto samo zdravje, ampak naše narodno gospodarstvo! Tako je pred kratkim dobil logaški okraj ponudbo za 2.000 litrov mleka vsak dan za Trst. Ker pa je bilo mleko v neprimernih posodah, ga Italijani niso sprejeli in so ga vrnili. Kdo je temu kriv? Tisti, ki pritis-

kajo na cene in ne na kakovost mleka.

Pogrešno je mnenje, če mislijo meščani, da s cenanim mlekom pomagajo sebi. Upoštevati bi morali, da živi Maribor izključno od okoliškega kmeta. Ali ni okoliški kmet in viničar tisti, ki prinese sleherni dinar nazaj v mesto. Trgovci posebno čutijo zaščito kmeta. Marsikateri bo moral 12 let čakati na svojega upnika. In če se bodo cene še nadalje rušile, niti v 12 letih naš kmet ne bo zmožen svojih plačil. Naš kmet je danes zaščiten, ni pa rešen. Šele tedaj bo poravnal svoje dolgov, ko bo lahko vnovčil svoje priredke. Zato je za naše mesto stanje okoliškega prebivalstva prav tako važna zadeva, kakor so važna za mesto druga vprašanja. Z obubožanjem okolice je tudi obubožanje mesta neizogibno!

Vaška drama pred sodniki

Včeraj dopoldne se je odigralo pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča zadnje dejanje krvave vaške drame, v kateri je igralo glavno vlogo zalo kmečko dekle. Radi uboja je stal pred sodniki mladotletni posestniški sin Janez P. iz Žerjavcev, obtožen, da je z nožem zaklal posestniškega sina Konrada. To je dalo povod 20 letnemu njegovu tekmeču. Iz obtožnice posnemamo, da sta se Janez in Konrad oba hkrati zagledala v isto dekle, ki pa je vzljubila Konrada. To je dal opovod 20letnemu Janezu, da je svojega tekmeča smrtno zasvožil in sklenil nad njim krvavo maščevanje. Ko sta kritičnega večera

Konrad in njegov brat šla prepevaje po vasi, je naenkrat počil strel iz nekega sadonosnika. Fanta sta bila srčna in sta skočila preko ograje, kjer sta pograbila napadalca, v katerem je Konrad spoznal svojega sovražnika. Vzela sta mu samokres in ga tako razorožila. Toda Janeza je pograbila znova grozovita jeza. Segel v žep po nož, planil na Konrada in mu ga zasadil naravnost v srce. Konrad se je zgrudil na mestu mrtev na tla. Pri razpravi je Janez skesano priznal svoje dejanje, zagovarjal pa se je s silobranom, kar je upošteval tudi senat in ga obsodil na 2 leti strogega zapora.

Ptuj

Jugoslovansko-čehoslovaška liga v Ptuj ju priredi s sodelovanjem okteta Glasbene Matice danes v sredo 7. t. m. ob 20. uri v Narodnem domu proslavo 84. rojstnega dneva Masaryka, predsednika ČSR. Predava dr. Jurij Sluga.

V Ljudski univerzi v Ptujju je predaval v soboto 3. t. m. profesor Franc Alič o obrti in trgovini v starem veku. Zanimivo predavanje je spremljal s slikami in zemljevidom. Trgovina in gospodarstvo je bilo le materielno, blago za blago. In šele za časa Aleksandra Velikega so začeli kovati denar. Prvo banko je ustanovil v Bizantu. Ta denarni zavod je dajal, posebno veletrgovcem posojila pod visokimi obrestmi do 50%. Ne le Egipčani in Grki, pozneje so se tudi Rimljani pokazali kot spretni trgovci. V ta namen so

zgradili obširno cestno omrežje po vsem imperiju. Tudi Ptuj je bil takrat važno tržišče, kjer je obstajala celo carinska postaja. Konkurenca pa je bila še hušja kakor danes. Uničilo pa je te velike države suženjstvo, ki je v tistih časih cvelo in je bila državna institucija. Predavatelj je žel za svoja izčrpana in zanimiva predavanja splošno priznanje poslušalcev. Da se je ustanovila Ljudska univerza v Ptujju, se je zahvaliti Gremiju trgovcev, v prvi vrsti njegovemu agilnemu načelniku g. Vilku Šenčariju.

Kino. V Mestnem gledališču se predvaja v sredo 7. t. m. in v četrtek 8. t. m. obakrat ob 20. uri »Taka deklica se ne pozabi«. Opereta z Doli Haasovo, Vilijem Forstom, Ido Wüstovo in Pavlom Hörbigerjem v glavnih vlogah. Kot dodatek Ufin tednik.

Anton Oven:

Masaryk in Jugoslovani

Proti koncu prejšnjega stoletja so slovanski narodi avstrogrške monarhije vedno bolj stopali na realna mednarodna tla in iskali svoje zadovoljive rešitve v smeri, ki jim jo je v tako blesteči luči pokazala romantika. In prvi ter najbolj dosledni v tej smeri so bili prav Čehi, zlasti še od tedaj, ko se je na praški univerzi pojavil Masaryk, filozof-realist, modrec, ki je vse svoje umovanje usmerjal v tok resnične življenjske potrebe svojega naroda.

V splošnem pa so v vseh naših ljudeh od Bachovega absolutizma preko vseh germanizatoričnih vlad tedaj mogočno živel veslovanska čustva in prav tem nesvobodnim narodom dajala poguma in sile pri njih prebujali organizacijo.

Tudi Masaryk je bil tak. Z Rusi in Poljaki ter obema jezikoma se je seznanil že kot dijak. Ko pa je prišel na Dunaj, to — po Kopitarjevo — stikališče vseh slovanskih vej, se je v tej smeri izpopolnil še z Jugoslovani, ki jim je tedaj in še pozneje posvetil mnogo pozornosti, truda in žrtev. In prav mi Slovenci smo imeli srečo, da je bil na Dunaju v njegovem malem krogu prijateljev — akademikov poleg treh Čehov in še nekaterih drugih tudi Slovenec. Na razstanku se je Masaryk pod geslom »Vera v pravico« dogovoril z njimi za ponoven sestanek v poznejših letih, kakor je bilo tedaj običajno.

In ko je po devetih letih profesorjevanja na univerzi v Pragi prišel l. 1891. kot mladočehski poslanec v dunajski parlament, je imel priliko, da te svoje stike poglobi ter začne obenem svoje mladostne zamisli izvajati v dejanju. Slednje je za nas Jugoslovane storil zlasti v delegacijah, ki so imele tudi kontrolo nad Bosno in Hercegovino. Da je tam kruta avstrijska uprava, to je vedel, saj so o tem

ponovno pisali tudi češki listi. A on se je hotel o vsem prepričati na lastne oči in si ustvariti o vsem svojo sodbo ter je septembra l. 1892. potoval preko Zagreba, Banjaluke in Jajca do Sarajeva in Mo starja ter nabral toliko gradiva in ves problem tako pregledal, da je v Budimpešti 18. in 19. oktobra izrekel preroške besede: »Smatram okupacijo z vsemi njenimi posledicami za največji problem avstrijske politike, ako hočete — za vprašanje Avstrije.« Enako je govoril tudi na Dunaju in poslanec Menger je tedaj v dunajskem parlamentu Masaryka prvič ime noval veleizdajalca. — Skoro za tem je govoril v parlamentu tudi o razmerah v Dalmaciji.

Dne 3. decembra 1892. leta je govoril na komerzu veslovanskega dijaštva v Gradcu o pravi slovanski vzajemnosti, ki jo je treba čutiti ter poleg tega v svojem narodu delati in se čim najmanj zanašati na druge, čeprav so v mladosti to delali, ker to zmanjšuje narodovo odpornost. Vodilna ideja te vzajemnosti pa mora biti ljubezen do svobode v vsakem oziru.

A ko se je Masaryk skoro nato odrekel svojemu mandatu in se z vsem srcem zopet posvetil profesuri na praški univerzi, se je začel oni znani njegov vpliv na akademsko mladino. Nele na češkoslovaško, ampak zlasti tudi na našo, jugoslovansko. Njegova praktična filozofija, prirojena razmeram časa in potrebam naroda, realizem, premišljeno delo za narod in iz tega izvirajoča samozavest brez pričakovanja čudežev in brez vloga besedovanja, samostojnost v mišljenju in globoko motrenje vsake stvari s širokega zrelišča in brez vseh predsodkov, na vseh področjih življenja, to so bile stvari, ki so mladino v takratnih germanizatoričnih časih krivic in nasilja potegnile

za seboj. Nekaj slovanskega in mladostnega je bilo v vsem.

Od Slovencev so bili tedaj v Pragi dr. Lončar, dr. Lah, dr. Dermota in cela vrsta drugih — pozneje sta to smer zastopala tudi dr. Žerjav in dr. Kramer — ki so že pred vojno in po njej pri nas največ pomenili. Katoliška stran je bila v začetku sicer proti Pragi, a v prvem desetletju novega stoletja so začeli prihajati v Prago tudi njeni dijaki. Prav Masarykove ideje pa so pri nas zastopali »Naši zapiski«, ki so o njem in o marsikaki stvari razpravljali čisto na njegov način in po njegovo.

Pri Hrvatih so bile Masarykove ideje pri nas na jugu še najbolj razširjene, celo med srednješolsko mladino. Izmed glavnih nosilcev tega pokreta bi bilo omeniti prav Stjepana Radića, ki je v bjelovarskem zaporu čital kot apostol svojim tovarišem Masarykove spise in izdal paretlo: »Študiraj v Prago!« In zlasti vsi oni, ki so bili zaradi svojih protimadžarskih demonstracij v Zagrebu izključeni, so mu sledili.

Med Srbi je nekoliko pozneje omeniti zlasti Svetozarja Pribičevića, ki je priobliži Masarykovim idejam pri njih vso veljavo in s Stjepanom Radićem osnoval srbsko-hrvatsko koalicijo, ki je imela mnogo moči vse do svetovne vojne.

Dijaštvu iz Bosne in Hercegovine ni bilo dovoljeno drugam kot na Dunaj ali v Gradec, a ni manjkalo tudi smelih fantov iz teh krajev, ki so riskirali vse pozneje persekucije in so šli v Prago.

Bolgari pa so se često obračali na Masaryka v Prago po nasvete in si doma ustvarili krog mladih ljudi, ki je delal v njegovem smislu.

In v veliki meri prav Masarykova zasluga je zblizanje Jugoslovancev, ki se je pri njihovi mladini začelo prav v teh časih v določnejši in realnejši smeri. Mnogo vprašanj se je že tedaj rešilo, da ni bila med svetovno vojno zmeda,

še večja, ko nas prav Masaryk, ki se je za nas toliko pehal, kar ni mogel razumeti, da se ne znamo dogovoriti.

Leta 1907. je bil Masaryk zopet izvoljen v dunajski parlament, kjer je ostal do svetovne vojne. Dobro leto nato se je začel v Zagrebu znani veleizdajniški proces, ki se ga je lotil Masaryk z vso akribijo. Peljal se je v Zagreb in Beograd ter ponovno po Dalmaciji in Bosni ter v parlamentu dokazal, da so bili ti veleizdajniški dokazi sfabricirani v avstrijskem poslanstvu v Beogradu.

Potem je prišla balkanska vojna in Masaryk je bil zopet v Beogradu, tokrat pri Pašiću. Hotel je kot pacifist napraviti še zadnji poskus sprave med obema državama, pa se mu to zaradi avstrijske trdoglavosti in domišljavosti ni posrečilo.

Zato si ga lažje predstavljamo za časa svetovne vojne, kakor tudi razlagamo to, da je kot poznavalec razmer s tako odločnostjo in brezkompromisno delal na razbitju avstrogrške monarhije. Ne le to. Prav v tem zadnjem času se je še podrobno informiral v vseh smereh, da bi bil dobro pripravljen na to osvobodilno vojno. Tudi naš koridor od Prekmurja preko Gradišanske do Bratislave je dobro poznal. O nas Slovencih ga je informiral sedanji minister dr. Kramer, ki mu je potrdil, da so napredni Slovenci za Jugoslavijo. In za mejami svoje domovine je med svetovno vojno neumorno delal zanj — in za nas ter nam mnogo pripomogel. In lahko upamo, da tudi v bodoče ostane naš mogočni prijatelj.

Prav škoda je, da je Masarykov vpliv na mladino sedaj manj neposreden. Škoda tudi to, da nimamo vsaj glavnih njegovih del v slovenskem prevodu. Mnogi bi v njih mnogo pridobili že samo po aplikaciji na naše razmere, ki so tako slične češkim. A da je kljub novim dolžnostim ostal Masaryk — prijatelj mladine, o tem vedo povedati vsaj oni, ki še danes prihajajo s študij v Pragi.

MARIJ SKALAN:

SEMISIRIS

Roman iz prazgodovine človeštva.

»Steci naprej in obvesti straže, da se bliža mestu karavana azteškega princa Aftagada! Si razumel?«

»Sem, gospod,« je odgovoril Buramak, hip nato je že tekel, da so se izpod njegovih naglih bosih nog dvigali oblaki prahu ter ga zakrivali očem karavane. Ves zasopel je pridiral do ogromnega obzidja in se ustavil šele na klic straže.

»Kdo si, tujec, in kaj hočeš v prestolnici velikega faraona Semisa Ofirisa?« ga je vprašal zapovednik, stasit mrk mladenič temne polti, a nenavadno lepih potez, ko mu je nastavljal na prsa dolgo sulico iz slonove kosti.

»Večna slava in čast gospodu nad gospodi, faraonu nad faraoni, velikemu Semisu Ofirisu, katerega imena moja usta in tvoja ušesa niso vredna!« je odgovoril zasopljeno Buramak in se s prsti dotaknil tal. Nato je nadaljeval:

»Služabnik sem dobrotnega kralja azteškega in princa princev, modrega Aftagada, sina njegovega, ki se bliža s svojo sestro princeso Evalasto in svojim sprem

stvom središču sveta, da izroči gospodu Semisirskemu darove naše večerne dežele in se mu pokloni; da pade v prah pred njim in ga poprosi milosti ter blagoslova velikega Rāja!«

»Sporoči sinu kralja večerne dežele, modremu princu svojemu, da so njemu, njegovi sestri in vsemu spremstvu na stežaj odprta vrata središča sveta!« je dejal zapovednik straže in umaknil sulico. Nato se je obrnil k stražnemu tekaču in mu naročil:

»Steci k poveljniku in mu sporoči prihod karavane kraljeviča iz večerne dežele, princa azteškega Aftagada in sestre njegove Evalaste! Si razumel?«

»Sem,« je odgovoril tekač in izginil. Buramak se je vrnil k karavani.

Dosežen je bil željno pričakovani cilj. Karavana je sprejeta z vladarskimi častmi, vkorakala skozi ogromna mestna vrata v Semisiris. Na malem trgu, ki se je širil za obzidjem, se je zbirala ogromna množica ljudi vseh plemen, jezikov in položajev v vseh najrazličnejših nošah.

4 Godci so brenkali na svoje harfe in lire in mlada dekleta so med prepevanjem obsipala princa Aftagada in princeso Evalasto s cvetjem orhidej. Množica je vzklikala:

»Pozdravljen princ Aftagad! Pozdravljena princesa Evalasta!«

Na vходу v prv ulico vlemesta se je pojavil poveljnik dvornih straž faraona Semisa Ofirisa, ki je po njegovem naročilu sprejel gosta, da ju odvede na dvor. Princ Aftagad in princesa Evalasta sta se spustila s slonov na tla ter sedla v dve razkošni, z zlatom okovani in z dragulji posuti nosilnici, kateri so nato dvorni sužnji dvignili in odnesli po živahnih ulicah proti dvoru. Poleg vsake nosilnice je korakalo šest temnopoltih suženj z velikimi pahljačami iz nojovega perja. Spreddaj so korakali godci in trobentači, zadaj se je pa pomikala dalje azteška karavana, vsa trudna in zaprašena, pa vendar vesela, da je konec muk neskončnega potovanja. Na obeh straneh ulice je tekla valujoča reka pisanih množic bogatih in revnih radovednežev, moških, žensk in otrok.

Zadnji žarki večernega solnca so razsvetljevali vrhove stavb in metali z zlatih streh odseve na vrveče človeško mravljišče.

Ulice so bile široke in dolge, ponekod ravne, drugod zakrivljene in zveržene. Hiše so se dvigale visoko proti nebu in so bile zaradi terasnih nadstropij podobne kockastim piramidam. Vmes so se dvigala široka in mogočna, iz belega, rdečega in črnega mramorja zgrajena svetišča, obložena z zlatimi okraski, verskimi simboli, kipi in mozaiki. Na presledkih med hišami so bili urejeni mali vrtovi s palmami, listovci in iglavci, pod njimi so pa odpirale svoje pester čaše pisane cvetice in širile po okolici prijeten, omamni vonj.

Princ Aftagad in princesa Evalasta sta vsa zamaknjena občudovala to gradivo sliko vlemesta. Bilo ju je skoraj strah te silne obsežnosti in nepreglednih ljudskih množic, med katerimi so se mešali tujci vseh pokrajin sveta. Kakšna ogromna razlika je bila med Semisirisom, srcem kontinentov, pa med prestolnico njunega očeta, ki se jima je zdela dotlej najmogočnejše mesto na svetu! Tudi ona je bila obsežna in bogata, saj je štela sto tisoč prebivalcev ter je imela krasne palače, templje, spomenike in druge naprave, ki so slovele daleč naokoli kot veliko čudo.

(Se bo nadaljevalo.)

Sokolstvo

IZ ŽUPNEGA TAJNIŠTVA. Ožja seja župne uprave bo v petek 9. t. m. ob 17. uri v župni pisarni. Udeležba obvezna. Zdravo! Tajnik.

Smuške tekme na Glažuti. V nedeljo so se vršile na Glažuti tekme v smuku, ki jih je priredil Sokol I. Dasi vremenske prilike niso bile najboljše, se je vendar na startu zbralo prav lepo število tekmovalcev. Proga je bila tehnično dobro izvedena, samo snega je bilo bolj malo. Tekma je pokazala lep napredek naraščaja, dočim člani niso dosegli zadovoljivih rezultatov. Prvo mesto je zasedel br. Lapornik (Sokol I) v času 6:48:1; drugo mesto br. Šeruga (Sokol Tezno) v času 8:24:3; tretji pa je bil br. Kramberger (Sokol Studenci) 10:44:4. Izven konkurence je dosegel najboljši čas dneva Herič (SK Železnica), ki je prevozil progo v izbornem času 5:37:2. Naraščajniki, ki so vozili isto progo, so dosegli mnogo boljše čase: 1. br. Zei Ž. 5:45:4; 2. br. Golec 6:14; 3. br. Wagner 7:6:2, vsi trije od Sokola I. S to tekmo je letošnja sezona zaključena. Sokolu I, ki je priredil letos dve tekmi, čestitamo na napredku in uspehu. Želimo, da bi nadaljeval v prihodnji zimi započeto delo v istem razmahu in nam vzgojil močan kader dobrih smučarjev. Zdravo!

Sport

rožni odbor LNP, službeno. V nedeljo 11. t. m. bodo na igrišču ISSK Maribora tekme v korist blagajne LNP, in sicer po sledečem vrstnem redu: Ob 14. team belih proti teamu zelenih; ob 15.30 reprezentanca A proti reprezentanci B. Postava moštva se bo objavila jutri. Službujoči odbornik g. prof. Degen. V Ptuj bo na igrišču SK Drave ob 14.30 tekma med SK Dravo in SK Ptujem. Službujoči odbornik g. Brumen. Vstopnice stavi na razpolago SK Drava. V Murski Soboti bo ob 15. tekma med SK Muro in SK Panonijo. Službujoči odbornik g. Peterka. Vstopnice stavi na razpolago SK Panonija. V Čakovcu bo ob 15. na igrišču Čakoveškega SK tekma med Čakovečkim SK in SK Gradjskim. Službujoči odbornik g. dr. Franetovič. Vstopnice stavi na razpolago SK Gradjski. Tajnik.

Jugoslavija: Romunija. FIFA je odredila, da se odigra meddržavna nogometna tekma Jugoslavija: Romunija dne 15. aprila v Bukarešti, in ne 6. maja kot so Romuni želeli. Za to važno tekmo je JNS predlagal po enega sodnika iz Bolgarije, Grčije, Madžarske in Češkoslovaške.

Čakovečki SK: SK Gradjski 2:1 (1:0). Preteklo nedeljo se je odigrala v Čakovcu nogometna tekma med domačima rivaloma Čakovečkim SK in SK Gradjskim. Zmagal je ČSK v razmerju 2:1. — Sodil je g. Bizjak iz Maribora.

SK Mura: SK Panonija 2:0 (1:0). Nogometna tekma, ki se je preteklo nedeljo

odigrala v Murski Soboti med SK Muro in SK Panonijo se je končala z zmago SK Mure. Sodil je g. Kapič iz Maribora.

Cross country za prvenstvo Maribora bo v nedeljo 25. t. m. Prireditelj je SK Železnica.

Čudaštvo najbogatejšega moža

Iz življenja starega Rockefellerja

Davidson Rockefeller je nenavaden človek. Imenujejo ga tudi »kralja petroleja« in vesti, ki se širijo o njem, povečini niso resnične. Kaj vse so si izmislili o tem najbogatejšem človeku med bogatimi. Besede, ki jih nikdar ni izgovoril, dela, ki jih nikdar ni izvršil, občutke, ki jih nikdar ni imel, vse to in še marsikaj je bilo pisanega o njem.

Znani publicist Ferri Pisani je mesece in mesece iskal prilike, da bi dobil sodobnega Kreza pred svoje oči, da bi ga zalotil na izprehodu in iskal prilike, da bi ga lahko obiskal na njegovem domu. Končno mu je vendar nekoč uspelo, da se je približal Rockefellerju.

Bilo je to na nekem travniku, kjer je Rockefeller igral. V sivih hlačah in nogavicah je s svojimi dolgimi rokami balanciral s palico, da bi mala bela žoga odletela v določeni cilj. Poleg njega je bil njegov zasebni detektiv, ki je nosil usnjeno vrečko s palico.

Pisani se je vedno bolj približeval dvojici in slišal, kako je Rockefeller smeje pripovedoval detektivu neko komično anekdoto. V tem trenutku je Rockefeller opazil Pisanija. Takoj se je obrnil, stopil k njemu in ga vprašal, koliko je star. Pisani mu je odgovoril na stavljen vprašanja, nakar ga je bogataš vprašal, če je oženjen. Sledila so nato po vrsti vprašanja o poklicu, stanovanju, šolanju, preteklosti, ali hodi v cerkev, ali kadi.

ali pije? Na vsa ta vprašanja je Pisani kratko in moško odgovoril.

»Vi ste mi zelo simpatični, mladi človek«, je rekel Rockefeller. »Hočem storiti nekaj za vas«, je dodal nato zelo resno. »Vi nimate nobenih prihrankov, toda morate varčevati, dragi mladenič. Vzemite teh 10 centimov in otvorite si z njimi bančni konto. Ta denar vam bo prinesel bogato srečo!«

Pisanija je Rockefellerjev humoristični uvod tako osokolil, da ga je vprašal: »Gospod Rockefeller, ali vas smem nekaj prositi...«

Beseda »prositi« je kralja petroleja nekako prevzela. Spremenilo se mu je lice in ni rekel nato niti besedice. Situacija je opazil njegov detektiv, ki je pristopil bliže svojemu gospodarju in publicistu. Trenutek nato je Rockefeller odšel naglih korakov proti svoji vili in se večkrat ozrl. Pisani je opazil na njegovem obrazu čudno bojazn.

»Tako dolgo, dokler vas je izpraševal«, je rekel detektiv, »je bilo vse dobro, ali ko ste stavili vi vaša vprašanja, ste vse pokvarili. Moj gospodar živi v neprestanem strahu pred divjaki, prosjaki in pred — časnikarji. To je popolnoma razumljivo. Ne mine dan, da bi se ne poskušal približati Rockefellerju kak divjak. Večje je število prosjakov. Prihajajo od vseh strani sveta. Mnogi pridejo iz daljnih krajev. Moj gospodar

je trdosrčen in ne spominjam se, da bi bil kdajkoli uslišal prošnjo kateregakoli prošnika. Največ pa vznemirjajo kralja petroleja časnikarji.«

Časnikarji vedo, da jih ni tako lahko spraviti pod ključ in so zato zelo nadežni. Rockefeller v vsem svojem življenju ni dal časnikarjem še nobenih izjav, niti takrat ko je šlo za obstoj velikega trsta »Standardoil«. Njegov detektiv je menil, da bi v tistem kritičnem momentu bile izjave kralja petroleja prav gotovo velike važnosti in bi najbrže bile porazno uplivate na nadaljnji razvoj gospodarstva.

Mnogi mislijo, da je Rockefeller velik skopuh. Ima sicer 9 milijonov dolarjev zasebnega premoženja in ga cenijo kot najbogatejšega človeka na svetu. Zanimive pa so izjave njegovega dolgoletnega privatnega tajnika.

»Ne spominjam se«, je ob neki priliki dejal tajnik, »da bi bil kdaj videl v rokah mojega gospodarja večjo vsoto denarja. Nosil je pri sebi samo 10 centov, ki pa so morali biti popolnoma novi; če je slučajno srečal na ulici stražnika, pometača, dimnikarja, pismonošo ali trgovskega pomočnika, jih je ustavil, jim stavil vedno enaka vprašanja in jim ob slovesu podaril 10 centov z željo, da vložijo ta denar v banko kot prvi prihranek.

Če pa je nagovorjeni stavil Rockefellerju kako vprašanje, se je Rockefeller obrnil in naglih korakov odšel, ne da bi mu poklonil običajni dar. Kar se pa tiče vrednostnih papirjev, Rockefeller nikdar ni z njimi osebno manipuliral. Njegovih 9 milijonov dolarjev je jako dolgo ležalo v depozitu neke kreditne banke.

Dunajski dogodki v filmu

Čeprav je avstrijska vlada iz razumljivih razlogov prepovedala filmati značajne dunajske dogodke, ki so se bili razvili do krvave državljanske vojne, ni mogla preprečiti, da bi ne bili filmski operaterji posneli mnogo krvavih prizorov z dunajskih ulic. Film, ki kaže vse glavne dogodke državljanske vojne na Dunaju, je prišel v Monakovo, od koder je potoval z letalom v London. Zaradi tega filma je bil aretiran na Dunaju Litvanec Dored, bivši fotograf ruskega carskega dvora, mož burne preteklosti. V sovjetski Rusiji je bil Dored nekoč že obsojen na smrtno kazen, ker se je vrnil tja, da bi filmal pogrebne svečanosti ob Leninovi smrti. Angleški in ameriški diplomati so se pa zavzeli zanj in tako je srečno ušel smrtni kazni. Udeležil se je tudi znane Wilkinsove ekspedicije s podmornico »Nautilus«, kjer je tudi filmal.

Besedna igra.

»Kakšna je razlika med fiziko in nogometom?«

»Ne vem.«

»Fizika se bavi z galvanizmom, nogomet pa z — golmanizmom.«

Mali oglasi

Razno

ZOGE

vseh vrst izdelumov solidno in poceni. M. Sterbal, torbar, Aleksandrova cesta 61. pri novi carinarnici. 908

SVETLI PREMOK DIN 37

Mejovšek, Tattenbachova ul. 13, Tel. 2457. Karbopaket. 860

POPRAVILA KLOBUKOV

izvršujem čedno, hitro in cenito že od Din 20.— naprej. Ana Hobacher, Aleksandrova cesta 11. 821

NOVOPOROČENCI POZOR!

Pri nakupu kuhinjske posode in opreme sprejemam tudi na delni odpis vložnih knjižic. Mestne hranilnice, Spodnješča Jersko in posojilnice v Narodnem domu v Mariboru. Albert Vicol, Maribor. Gospodarska ul. 5. 684

Prodaj

PRODAM MIZO

za pakovanje, skoraj novo, 2 m široko in 2 m dolgo. Justin Gustinčič, Tattenbachova ul. 14. 909

DVE STAVBENI PARCELI

ena vogalna v največjem centru takoj na prodaj. Valjak, Maribor. 813

KRASEN OBJEKT

stavbišče 1800 m². velika dvorana postranski prostor, izborne kleti, v centru, takoj na prodaj. Valjak, Maribor. Kino Union. 812

Naideno

POROČNI PRSTAN

se je našel. Lastnik ga dobi v upravi »Večernika«. 1000

Stanovanje

SOBO IN KUHNJO

oddam s 1. aprilom mirni stranki. Melje, Erjavčeva ulica 10. 891

TRGOVINO

s stanovanjem oddam. Melje, Erjavčeva ul. 10. 890

Sobo odda

OPREMLJENO SOBO pri parku oddam. Koroščeva ul. 2, pritličje, vrata 2. 911

SOSTANOVALCA sprejemem. Židovska ul. 12/1. 907

LEPO SOBO

v prvem nadstropju, s posebnim vhom, takoj oddam. Betnavska cesta 39. 906

Lokal

PISARNIŠKI PROSTORI (ena ali dve sobi) v 1. nadstropju se oddajo v najem s 1. aprilom t. l. Pojasnila daje Celjska posojilnica d. d., podružnica Maribor, Aleksandrova cesta 11. 910